

Торайғыров университетінің
ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайғыров университета

**ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТІНІҢ
ХАБАРШЫСЫ**

ЗАҢ СЕРИЯСЫ
2022 ЖЫЛДАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

**ВЕСТНИК
ТОРАЙҒЫРОВ
УНИВЕРСИТЕТА**

ЮРИДИЧЕСКАЯ СЕРИЯ
ИЗДАЕТСЯ С 2022 ГОДА

ISSN 2958-8618

№ 1 (2022)

Павлодар

**НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ
Торайгыров университета**

Юридическая серия
выходит 4 раза в год

СВИДЕТЕЛЬСТВО

о постановке на переучет периодического печатного издания,
информационного агентства и сетевого издания

№ KZ90VPY00046812

выдано

Министерством информации и коммуникаций
Республики Казахстан

Тематическая направленность

публикация результатов научных исследований, актуальных проблем
в области права, привлечение внимания к перспективным
и актуальным направлениям юридической науки

Подписной индекс – 76199

<https://doi.org/10.48081/NA.YR4232>

Бас редакторы – главный редактор

Ахмеджанова Г. Б.

д.ю.н., профессор

Заместитель главного редактора Олжабаев Б. Х., *к.ю.н., ассоц.профессор*

Ответственный секретарь Жамулдинов В. Н., *к.ю.н., ассоц.профессор*

Редакция алқасы – Редакционная коллегия

Ишеков К. А., *д.ю.н., профессор (Российская Федерация)*

Косанов Ж. Х., *д.ю.н., профессор*

Дуйсенов Э. Э., *д.ю.н., профессор*

Омарова А. Р., *технический редактор*

За достоверность материалов и рекламы ответственность несут авторы и рекламодатели

Редакция оставляет за собой право на отклонение материалов

При использовании материалов журнала ссылка на «Вестник Торайгыров университета» обязательна

FTAMP 107161

<https://doi.org/10.48081/ZEAI9672>***К. Т. Кабдулина, М. А. Баданина, Ж. Т. Кабдулин**

Торайғыров университеті,
Қазақстан Республикасы, Павлодар қ.

ҚАЗАҚСТАН АДВОКАТУРАСЫНЫҢ ИНСТИТУЦИОНАЛДЫҚ ТӘУЕЛСІЗДІГІНІҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ МЕН НЫҒАЮЫ

Ұсынылған мақалада адвокатураның институционалдық тәуелсіздігінің стратегиялық дамуы, адвокатураның қызметінің ұйымдастырылуы мен қызметін реттеуге арналған. Адамды, оның өмірін, құқығы мен бостандығын ең жоғары құндылық деп жариялаған 1995 жылғы 30 тамыздағы Қазақстан Республикасы Конституциясының талаптарына сәйкес «Адвокаттық қызмет туралы» 1997 жылғы 5 желтоқсандағы Қазақстан Республикасының Заңы қабылданды. Бұл заң адвокатура институтының ролін едәуір арттырды, азаматтар мен ұйымдардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауға ықпал етті, осылайша жалпы заңдылықтың сақталуы мен нығайтуына ықпал етті. Сонымен қатар, жаңа заң нарықтық экономиканың жұмыс істеуі жағдайында адвокатураның ұйымдастырылуы мен қызметін реттеуге арналған. Осы Заңға сәйкес адвокаттар алқасы азаматтардың құқықтарын кез-келген қол сұғушылықтан және бұзушылықтан қорғау міндеттерін әртүрлі тәсілдермен жүзеге асырады. Атап айтқанда, қылмыстық істер бойынша заң көмегін көрсету; азаматтық істерді сот талқылауына талап қоюшылардың, жауапкерлердің және іске қатысатын басқа да тұлғалардың өкілдері ретінде қатысу; заң мәселелері бойынша консультациялар беру; азаматтық істерді сотта қарауға қатысу. Адвокатура қызметінің міндеттері мен мақсаттары туралы қажетті білімнің болмауы, сайып келгенде, заңдылық пен құқықтық тәртіпті нығайтуға ықпал етпейді, бұл адамдар мен адвокаттар арасында жанжалдардың туындауына әкеп соғады, бұл азаматтар үшін, тұтастай алғанда қоғам үшін теріс салдарларға әкеп соғуы мүмкін.

Адвокаттың қызметі қолданыстағы заңнаманы қолдану теориясы мен практикасын терең білуге негізделуі керек. Осыған

байланысты кәсіби Адвокаттық қызмет қылмыстық, азаматтық және әкімшілік құқық, қылмыстық және азаматтық процестер, сот дәлелдемелері теориясы сияқты арнайы курстар және т.б. сияқты пәндерді мінсіз білуді талап етеді.

Кілтті сөздер: адвокат, азаматтық істер, қылмыстық істер, азаматтардың құқықтарын қорғау, заңдылық, құқықтық тәртіп, заң көмегін көрсету.

Кіріспе

Қазіргі уақытта Қазақстан адвокатурасын одан әрі дамыту үшін тарихи мүмкіндік бар, өйткені Мемлекет басшысы адвокаттардың қызметін қайта құруға бағдарламалық қондырғы берді, сондай-ақ заң көмегін құқықтық ақпарат беру түрінде тегін алуды мемлекет кепілдік берген [1, 3 б.].

Қазақстан Республикасының Президенті 2021 жылғы 25 ақпанда ұлттық қоғамдық сенім кеңесінің V отырысында сөйлеген сөзінде «Күшті және тәуелсіз адвокатурасыз құқықтық мемлекет құру мүмкін емес» деп айтқан болатын. Мемлекеттік аппараттың тиімділігі көбінесе азаматтар мен кәсіпорындардың құқықтары мен мүдделерін кәсіби қорғауға мүмкіндік жасаумен байланысты. Елдегі кәсіпкерлік және инвестициялық белсенділік деңгейі осыған байланысты. 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – елдің өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында ел Президенті: «Азаматтардың құқықтарын қорғай отырып, құқық қорғаушылардың, соның ішінде адвокаттардың құқықтары туралы да ұмытуға болмайды деді [2, 4 б.].

Осыған байланысты, қазіргі уақытта Республикалық адвокаттар алқасы бүкіл адвокаттық қоғамдастықтың пікірін ескере отырып, қазақстандық адвокатураны дамытудың 2022–2024 жылдарға арналған «Жаңа Қазақстан – Жаңа адвокатура» тұжырымдамасын әзірлеуде [3, 14 б.].

Материалдар мен әдістер

Мәселе бойынша ғылыми құқықтық әдебиеттерді теориялық талдау бойынша заңнамалық және нормативтік құжаттарды талдау әдістері; сауалнама әдістері (сауалнама жүргізу); деректерді өңдеу бойынша әдістер қолданылған.

Нәтижелер және талқылау

1922 жылғы 26 мамырда БОАК қаулысымен Адвокатура туралы ереже бекітілді, оны кейіннен қазақстандық адвокаттар қауымдастығы, оның ішінде Павлодар облыстық адвокаттар алқасы да құрылған кеңестік адвокатураның басы деп санауға болады. Сонымен, биыл мерейтойлық күн – адвокатураның құрылғанына 100 жыл.

Осы Тұжырымдамада шешуді талап ететін проблемалардың ішінде мыналар атап көрсетілген:

1) сот процесінде адвокат пен прокурордың нақты жарыспалылығы мен тең құқықтылығын қамтамасыз ету болып табылады;

2) дәлелдемелерді жинау, заңмен қорғалатын құпиялардың әртүрлі түрлеріне жататын ақпаратқа қол жеткізу бойынша нақты құқықтар беруді қоса алғанда, адвокаттардың процестік және институционалдық мәртебесін нығайту;

3) мемлекет кепілдік берген заң көмегін ұсыну жөніндегі бағдарламаға қатысатын адвокаттарға тиісті еңбекақы белгілеу болып табылады;

4) адвокаттық қызметтің регламенттелуін жақсарту және жаңа нысандарын енгізу;

5) адвокаттардың қорғалуы мен қауіпсіздігі, адвокаттық құпияны сақтаудың мызғымастығы мәселелерін қоса алғанда, адвокаттық қызметтің нақты кепілдіктерін беру болып табылады;

6) адвокаттардың Әлеуметтік және салықтық проблемаларын шешу;

7) адвокатураның ұйымдары мен өзін-өзі басқару органдары кәсібінің беделін және жұмысының тиімділігін арттыру болып табылады.

Қазақстанның адвокатурасы азаматтық қоғам институты ретінде дербес, тәуелсіз құқық қорғау ұйымы болып табылады. Ол қоғамда сұранысқа ие, жоғары білікті мамандары бар және ұзақ жылдар бойы азаматтардың мүдделерін қорғау бойынша істердің барлық санаттарын жүргізудің үлкен тәжірибесі мен әдістемесін жинақтады [4, 141 б.].

«Адвокаттық қызмет және заң көмегі туралы» ҚР Заңының 31-бабының 1-тармағына сәйкес Қазақстан Республикасындағы Адвокатура адамның өз құқықтарын, бостандықтарын сот арқылы қорғауға және заң көмегін алуға мемлекет кепілдік берген және Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілген құқықтарын іске асыруға жәрдемдесуге, сондай-ақ дауды бейбіт жолмен реттеуге жәрдемдесуге арналған [5, 11 б.].

Адвокатураның институционалдық тәуелсіздігін дамыту және нығайту үшін ең алдымен адвокаттың тәуелсіздігі мен қызметіне кепілдік беру қажет.

Тәуелсіздік құқығы-адвокаттық кәсіптің маңызды сипаттамасы. Адвокаттың тәуелсіздігінің кепілдіктері туралы мәселе оның жеке басына қол сұғылмаушылығына әсер етеді [6, 98 б.]. Осылайша, Адвокат өзінің тәуелсіздігіне қол сұғушылықтан аулақ болуға және клиенттермен, сотпен немесе үшінші тұлғалармен қарым-қатынаста өзінің кәсіби стандарттарына бой алдырмауға міндетті.

Адвокаттардың қызметін реттейтін барлық нормативтік актілер тәуелсіздікті осындай қызметтің абсолютті қағидасы ретінде таниды.

Әдетте, мұндай кепілдіктерге мыналар жатады: азаматтарға тегін заң көмегін көрсету жөніндегі шығыстарды қаржыландыру, адвокаттар мен олардың ұйымдарына қажетті қызметтік үй-жайларды, байланыс құралдарын, ұйымдастыру техникасын және т.б. алуға жәрдемдесу, бұл ретте адвокатура мемлекеттік билік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарының жүйесіне кірмейді, оларға бағынбайды және тек заңмен бақыланады.

Қоғам ретінде адвокатураның тәуелсіздігі ОЖ-мен қамтамасыз етіледі Қазақстан Республикасының заңдарында тікелей көзделген жағдайлардан басқа, Адвокаттың құқықтары шектелмеуі тиіс. Заңды адвокаттық қызметке араласу не кедергі жасау Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жауаптылыққа әкеп соғады [7, 233 б.].

Азаматтардың құқықтарын қорғауға арналған құқық қорғау органдарының ішінде жеке және заңды тұлғаларға заңгерлік көмек көрсету, құқықтар мен заңды мүдделерді қорғауға жәрдемдесу, заңдылықты сақтау және нығайту, сондай-ақ заңмен көзделген басқа да функцияларды орындау міндеті болып табылатын білікті заңгерлердің кәсіби ұйымы – адвокаттар алқаларымен адвокатура сияқты қоғамдық-құқықтық институтқа маңызды орын беріледі [8, 108 б.]. Жеке адамның құқықтарын, қандай да бір қол сұғушылықтан қорғау, заңдылық пен сот төрелігіне жәрдемдесу үшін күрес адвокаттық қызметке үлкен әлеуметтік-саяси мән береді.

Адвокаттар алқасы заң көмегін көрсететін негізгі, бірақ жалғыз орган емес. Заң көмегін азаматтарға көптеген ұйымдар мен тұлғалар көрсетеді (заң фирмалары, заң кеңесшілері, құқықтық мәселелер жөніндегі кеңесшілер және т.б.) [9, 74 б.]. Мысалы, заң фирмаларының азаматтар мен ұйымдарға қызмет көрсетуі адвокаттық қызметпен байланысты емес ақылы қызметтер көрсету арқылы жүзеге асырылады.

Кепілдіктер адвокаттардың тәуелсіздігін, халыққа адвокаттық көмектің қолжетімділігін қамтамасыз етеді және менің ойымша, адвокаттардың құқықтарын, бостандықтарын және еліміздің азаматтарының заңды мүдделерін қорғау бойынша тиімді жұмыс істеуі үшін олардың құқықтарын одан әрі нығайту және кеңейту қажет [10, 148 б.].

Сонымен қатар, адвокаттардың тәуелсіздігі сот төрелігінің сапасымен және жалпы азаматтардың сот қорғауын пайдалануға қол жетімділігімен қамтамасыз етіледі деп санаймын.

Қорытынды

Кәсіподақ мүшелері кәсіподақтар кеңестерінің заң консультациялары көрсететін тегін заң көмегін пайдаланады. Азаматтар ұйымдардың, соның ішінде әртүрлі меншік нысандарындағы кәсіпорындар мен мекемелердің заң кеңесшілерінен белгілі бір заңгерлік көмек алады. Алайда, Адвокаттардың заңгерлік көмегі өте маңызды және кең таралған.

Кәсіподақтардың консультациялары заң көмегін негізінен кеңестер беру және еңбек заңнамасы мәселелері бойынша құжаттар жасау арқылы көрсетеді. Заң кеңесшісінің жұмысы, ең алдымен, оның ұйымына заңгерлік көмек көрсетуден тұрады.

Қазақстан Адвокатурасының институционалдық тәуелсіздігін дамыту және нығайту бойынша әлі де үлкен жұмыс күтіп тұрғанын және осы бағыттағы жұмыс жалғаса беретінін атап өткен жөн.

ПАЙДАЛАНҒАН ДЕРЕКТЕР ТІЗІМІ

1 Конституция Республики Казахстан (принята на республиканском референдуме 30 августа 1995 года) (с изменениями и дополнениями по состоянию на 23.03.2019 г.).

2 Концепция развития казахстанской адвокатуры на 2022–2025 годы «Новый Казахстан – Новая адвокатура» [Электронный ресурс]. – <https://docviewer.yandex.kz>.

3 Стратегия «Казахстан – 2050»: новый политический курс состоявшегося государства [Текст] [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://akorda.kz>.

4 **Алауханов, Е. О.** Адвокатура и адвокатская деятельность в Республике Казахстан : Учебник [Текст]. – Алматы : Изд-во Казахский национальный университет им. Аль-Фараби, 2010. – 344 с.

5 Закон РК «Об адвокатской деятельности и юридической помощи» от 5 июля 2018 года № 176-VI Г РЗ [Электронный ресурс]. – www.zakon.kz.

6 **Мазур, Н. В.** Адвокатская деятельность в Республике Казахстан : Учеб. пос. [Текст] – Караганда : Карагандинский юридический институт МВД РК им. Б. Бейсенова, 2006. – 288 с.

7 **Клишина, А. А., Шугаева, А. А.** Адвокатура и адвокатская деятельность : Учебник для бакалавриата [Текст]. – М. : Издательство Юрайт, 2018. – 492 с.

8 **Романенков, А. Ф.** Проблемы реформирования адвокатуры в современной правовой системе (на примере адвокатуры Республики Узбекистан) [Текст]. – «Адвокатская практика», 2010. – № 6. – 108 с.

9 **Нурмагамбет, Е. Т.** Особенности совершенствования деятельности адвоката-защитника в уголовном процессе [Текст]. – «Известия Национальной Академии наук Республики Казахстан», 2013. – № 6. – 74–79 с.

10 **Алейников, Б. Н.** Организация адвокатской деятельности : Учеб. пособие [Текст]. – Пенза : Изд-во ПГУ, 2017. – 148 с.

REFERENCES

- 1 Konstituciya Respubliki Kazahstan. [Constitution of the Republic of Kazakhstan dated] [Text] August 31, 1995 (with amendments and additions to the last amendment).
- 2 Koncepciya razvitiya kazahstanskoj advokatury «Novyj Kazahstan-novaya advokatura» na 2022-2025 gody. [Concept of Kazakhstan's advocacy development for 2022–2025 «New Kazakhstan-new advocacy»] [Text] [Electronic resource]. – <https://docviewer.yandex.kz>.
- 3 «Kazahstan-2050» : novyj politicheskij kurs sostoyavshegosya gosudarstva. [Strategy «Kazahstan – 2050» : a new political course of the state] [Text] [Electronic resource]. – Access mode: <http://akorda.kz>.
- 4 **Alaukhanov, E. O.** Advokatura i advokatskaya deyatel'nost' v Respublike Kazahstan. [Advocacy and advocacy in the Republic of Kazakhstan : textbook] [Text] – Almaty : Al-Farabi Kazakh National University, 2010. – 344 P.
- 5 Zakon RK» Ob advokatskoj deyatel'nosti i yuridicheskoy pomoshchi. [Law of the Republic of Kazakhstan «On advocacy and legal assistance»] [Text] dated July 5, 2018 No. 176-VI RZ [Electronic resource]. – www.zakon.kz.
- 6 **Mazur, N. V.** Advokatskaya deyatel'nost' v Respublike Kazahstan [Legal activity in the Republic of Kazakhstan : Textbook] [Text]. – Karaganda : B. Beisenov Karaganda Legal Institute of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Kazakhstan, 2006. – 288 p.
- 7 **Klishina, A. A., Shugaeva, A. A.** Advokatura i advokatskaya deyatel'nost' : uchebnik dlya bakalavriata [Advocacy and advocacy : textbook for Bachelor's degree] [Text]. – Moscow : Publishing House Yurayt, 2018. – 492 p.
- 8 **Romanenkov, A. F.** Problemy reformirovaniya advokatury v sovremennoj pravovoj sisteme (na primere advokatury Respubliki Uzbekistan) – «Advokatskaya praktika». [The transformation of the legal profession in the modern legal system (on the example of the bar of the Republic of Uzbekistan)] [Text] // «Law practice». – 2010. – No. 6. – P. 108.
- 9 **Nurmagambet, E. T.** Osobennosti sovershenstvovaniya deyatel'nosti advokata – zashchitnika v ugovnom processe [Peculiarities of improvement activities a defense attorney in criminal proceedings] [Text] // «Izvestiya Nacional'noj Akademii nauk Respubliki Kazahstan [«Proceedings of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan»]. – 2013. – No. 6. – P. 74–79.
- 10 **Aleynikov, B. N.** Organizaciya advokatskoj deyatel'nosti [Organization of advocacy: proc. Stipend] [Text]. – Penza : Publishing House of PSU, 2017. – 148 p.

Материал 10.03.22 баспаға түсті.

*К. Т. Кабдулина¹, М. А. Баданина², Ж. Т. Кабдулин³

^{1,2,3}Торайгыров университет,

Республика Казахстан, г. Павлодар.

Материал поступил в редакцию 10.03.22.

СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ И УКРЕПЛЕНИЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ НЕЗАВИСИМОСТИ АДВОКАТУРЫ КАЗАХСТАНА

Предлагаемая статья посвящена стратегическому развитию институциональной независимости адвокатуры, организации и регулированию деятельности адвокатуры. В соответствии с требованиями Конституции Республики Казахстан от 30 августа 1995 года, провозгласившей высшей ценностью человека, его жизнь, права и свободы, принят Закон Республики Казахстан от 5 декабря 1997 года «Об адвокатской деятельности». Это право значительно повысило роль института адвокатуры, способствовало защите прав и законных интересов граждан и организаций, тем самым способствовало сохранению и укреплению общей законности. Кроме того, новый закон призван регулировать организацию и деятельность адвокатуры в условиях функционирования рыночной экономики. В соответствии с этим законом коллегия адвокатов осуществляет обязанности по защите прав граждан от любых посягательств и нарушений различными способами. В частности, оказание юридической помощи по уголовным делам; судебное разбирательство гражданских дел.

Ключевые слова: адвокат, гражданские дела, уголовные дела, защита прав граждан, законность, правопорядок, оказание юридической помощи.

*К. Т. Kabdulina¹, М. А. Badanina², Zh. T. Kabdulin³

^{1,2,3}Toraighyrov University,

Republic of Kazakhstan, Pavlodar.

Material received on 10.03.22.

STRATEGIC DEVELOPMENT AND STRENGTHENING OF INSTITUTIONAL INDEPENDENCE OF THE LEGAL PROFESSION OF KAZAKHSTAN

The proposed article is devoted to the strategic development of the institutional independence of the bar, the organization and regulation of the activities of the bar. In accordance with the requirements of the Constitution of the Republic of Kazakhstan of August 30, 1995, which proclaimed the highest value of a person, his life, rights and freedoms, the Law of the Republic of Kazakhstan of December 5, 1997 «On advocacy» was adopted. This right significantly increased the role of the institute of advocacy, contributed to the protection of the rights and legitimate interests of citizens and organizations, thereby contributing to the preservation and strengthening of the general rule of law. In addition, the new law is intended to regulate the organization and activities of the legal profession in a functioning market economy. In accordance with this law, the Bar Association carries out duties to protect the rights of citizens from any encroachments and violations in various ways. In particular, the provision of legal assistance in criminal cases; the trial of civil cases.

Keywords: lawyer, civil cases, criminal cases, protection of human rights and citizens, legality, law and order, legal assistance.

Теруге 10.03.2022 ж. жіберілді. Басуға 31.03.2022 ж. қол қойылды.

Электронды баспа

3,07 Мб RAM

Шартты баспа табағы 13,5.

Таралымы 300 дана. Бағасы келісім бойынша.

Компьютерде беттеген А. Р. Омарова

Корректоры: А. Р. Омарова

Тапсырыс № 3900

Сдано в набор 10.03.2022 г. Подписано в печать 31.03.2022 г.

Электронное издание

3,07 Мб RAM

Усл.п.л. 13,5. Тираж 300 экз. Цена договорная.

Компьютерная верстка А. Р. Омарова

Корректор: А. Р. Омарова

Заказ № 3900

«Toraighyrov University» баспасынан басылып шығарылған

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

«Toraighyrov University» баспасы

Торайғыров университеті

140008, Павлодар қ., Ломов к., 64, 137 каб.

8 (7182) 67-36-69

e-mail: kereku@tou.edu.kz

<https://vestnik.tou.edu.kz/>